

Аннотация

В статье рассмотрен механизм подбора необходимого прототипа-решения по классификации физкультурно-оздоровительных учреждений, приспособленных для использования инвалидами.

Ключевые слова: инвалиды, физкультурно-оздоровительные учреждения, прототип, классификация.

Annotation

The article describes the mechanism of selection of the desired prototype solutions sports and recreation agencies, adapted for use by disabled people.

Keywords: people with disabilities, health and fitness facilities, prototype, classification.

УДК 712.253:725.8

О. С. Зубричев

*ст.викладач кафедри основ архітектури,
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка*

НЕОБХІДНІСТЬ І ФІЛОСОФІЯ ПРОЦЕСУ РОЗВИТКУ АТРАКЦІОНІВ РОЗВАЖАЛЬНИХ ПАРКІВ

Анотація: у статті розглянуто процес розвитку атракціонів у розважальних парках. Здійснено огляд видів і основних типів атракціонів та їх допоміжних пристроїв.

Ключові слова: розважальні парки, атракціони, принцип, рекреація, аналіз, предметно-просторове середовище.

Постановка проблеми. В умовах глобальної фінансово-економічної кризи, котра нині найбільше вразила Україну, перетворення й оновлення потребує не тільки економічна, а і соціальна сфера. Змінилося ставлення людей до відпочинку як до бездіяльності. Це зумовлює настійну необхідність дослідження співвідношень між наявними ресурсами парків розваг і потребами в них, виявлення змін, що вносяться у споруди та пристрої для розваг.

Аналіз останніх досліджень. За останні десятиліття погляд на відпочинок докорінно змінився. Наразі відпочинок є істотною складовою сучасного життя. Питання розвитку сучасної теорії та практики формування

рекреаційного середовища досліджувалися у працях зарубіжних і вітчизняних вчених, таких як Ю.А. Бондарь, М.Б. Вітта, Л.І. Гладкова, Н.З. Гармаш, Н.Т. Ждахіна, Г.А. Зайцева, Л.Г. Зубова, Н.Я. Крижановська, І.О. Лавлинська, І.В. Лазарева, Л.В. Моторина, В.А. Овчинникова, Г.О. Осиченко, Т.В. Панченко, Б. Пільщикова, Т.В. Таболіна, Г.В. Тищенко, О.В. Чемакіна, W. Yegoians, A. Judith.

Виділення нерозв'язаних раніше частин проблеми.

В наш час – час технічного прогресу і використання потужних технічних засобів постійно відбувається удосконалення атракціонів, що використовуються в рекреаційно-розважальних парках. Проте сучасні дослідження атракціонної техніки недостатні.

Мета статті. Подати інформацію про еволюцію атракціонів, що використовуються в парках розваг, навести приклади та розглянути проблеми розвитку атракціонів в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу досліджень.

Атракціон в перекладі з французької мови означає номер циркової програми або вид масових розваг. У розважальному парку дійсно є щось подібне до цирку. Однак, у парку розваг людина може бути, як глядачем так і безпосередньо енергійним учасником. Активний і пасивний відпочинок життєво необхідні людині для відновлення [1].

Найпростіші споруди, які можна віднести до атракціонів відомі здавна, це гойдалки або гірки для скочування (рис. 1). Споруди для гойдання використовувалися задля забави або розваги дітей та дорослих.

Час створення	Назва	Загальний вигляд
до XVII ст.	Гойдалки або гірки для скочування	

Рис. 1. Гойдалки та гірки

Урізноманітнюватися почали атракціони лише у XVII-XVIII столітті. У Франція та Італії, а потім і в Росії в садах і парках вищої знаті влаштовувалися різноманітні розваги в святкові дні. Аристократи намагалися приголомшити один одного. Спочатку їх архітектори, використовуючи всю свою фантазію, робили акцент лише на зміну ландшафту проектуючи водні каскади, штучні озера, гроти. Потім з'явилися перші атракціони. Одним із прикладів є парк «Священний ліс» в Бомарцо («Вілла монстрів»). Звичайний маєток

перетворився в абсолютний парк розваг, де атракціонами були статуї монстрів. Це був перший у світі атракціон подібного типу.

У цей же час великого розповсюдження набули парки атракціонів з водними іграми (рис. 2). Так звані жартівливі фонтани являли собою струмені води, що раптово вириваються з-під землі і обливають учасників заваби [2].

Час створення	Назва	Загальний вигляд
XVII-XVIIIст.	Жартівливі фонтани	

Рис. 2. Жартівливі фонтани

Каруселі – атракціон, який являє собою спеціальну обертову платформу, на якій встановлені фігурні сидіння у формі коней, слонів, оленів (рис. 3). Карусель в Росії відома з кінця XVIII століття. Карусель з конячками стала першим мобільним атракціоном, який можна було легко розбирати і перевозити на візках для використання на народних гуляннях та ярмарках.

Час створення	Назва	Загальний вигляд
к. XVIIIст.	Каруселі	

Рис. 3. Каруселі

У середині XVIII століття відомий російський інженер Андрій Нартов створив для царя Петра I «механічну катальну гірку» Проте індустріальне виготовлення цього атракціону було налагоджено лише в наступному столітті, завдяки солдатам наполеонівської армії, які зазнали поразки під Москвою. У Франції створили аналог атракціону названий «Російські гірки». Під цією назвою атракціон відомий до сих пір (у країнах СНД частіше називається «Американські гірки»). Цей атракціон являє собою залізничну систему спеціальної конструкції, спроектовану так, що поїзд вагончиків з пасажирами

різко змінює напрям та швидкість руху. Вагончики не мають власного джерела енергії, а для прискорення використовують перетворення потенціальної енергії в кінетичну і навпаки. До сих пір це – найпопулярніша розвага в будь-якому парку світу (рис. 4) [3].

Час створення	Назва	Загальний вигляд
п. ХІХст.	«Американські гірки»	

Рис. 4. Американські гірки

На початку ХХ століття починається справжній парковий бум. До 1925 року було побудовано близько півтори тисячі парків в Америці, у 1928 році в колишньому СРСР будується найбільший з нині існуючих в Східній Європі московський Центральний парк культури і відпочинку імені Горького (ЦПКіВ).

У зв'язку з лихоліттями Другої світової війни відбувається занепад індустрії атракціонів (рис. 5) [4, 5].

Але вже в 1955 році Уолт Дісней ініціював будівництво парку для сімейного відпочинку, першого Діснейленду в Орландо. Основний задум парку – захоплююча подорож до чарівної країни знаменитих мультфільмів. Решта цивілізованого світу значно відстає за кількістю зведених паркових атракціонів. У Європі та Азії великі розважальні центри з'явилися лише протягом наступних кількох десятиліть.

З розвитком науки та техніки створюються все нові види рекреаційно-розважальних парків, в яких переважала саме розважальна функція. Атракціони нового покоління представляють собою пристрої різного типу, побудовані за сучасними технологіями. Ці атракціони ергономічні, дуже екстремальні та масштабні.

Їх найчастіше розміщують за межами міст у спеціальних рекреаційно-розважальних комплексах.

Наприкінці ХХ ст. та на початку ХХІ століття парки розважально-рекреаційного призначення в яких особливу увагу приділяють саме атракціонам.

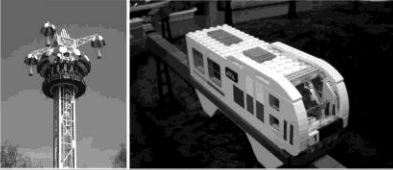

№ п/п	Види атракціонів Основні ознаки, характеристики	Приклади типів атракціонів	Примітка
1	Атракціони механізовані поступального руху - переміщують пасажирів переважно поступально (в яких пасажирські модулі або кабіни переміщуються поступально по напрямних), в т.ч. з використанням води	1.1 катальні гори 1.2 Вежі вільного падіння 1.3 Залізничні паркові 1.4 Водні спуски на човнах або плотах 1.5 Прогулянкові монорейкові дороги	
2	Атракціони механізовані обертowego руху - переміщують пасажирів переважно обертально (в яких пасажирські модулі або кабіни обертаються і / або розгойдуються), у тому числі зі складним рухом	2.1 Гойдалки, в тому числі зі складним рухом 2.2 Каруселі, в тому числі зі складним рухом 2.3 Колеса огляду 2.4 Симулятори переміщень	
3	Автодроми, дороги і картинги - атракціони, в яких пасажирські модулі можуть вільно переміщатися поза напрямних руху в обмеженому просторі зі значними швидкостями	3.1 Автомобілі, що стикаються 3.2 Паркові дороги з прогулянковими автопоїздами 3.3 Картинги, в т.ч. на естакадах 3.4 Швидкісні дороги з міні-автомобілями	
4	Атракціони надувні - в яких використовуються пневматичні пристрої для забезпечення відповідної функції	4.1 Батути надувні 4.2 Гірки 4.3 Лабіринти 4.4 Пневматичні фігури, в т.ч. крокуючі	
5	Атракціони змагально-розважальні та призові - в яких використовуються з змагальними цілями різні пристосування, лазери, кидання предметів	5.1 Тіри 5.2 Батути пружинні 5.3 Атракціони для лазання (стінки, сходи і т.п.) 5.4 Лазерні бої	
6	Атракціони водні (немеханізовані) для аквапарків, басейнів і водоймищ і т.п. призначені для катання в купальної одязі з використанням водного середовища для переміщення, для зменшення тертя про поверхню	6.1 Водні спуски прямі 6.2 Водні спуски з віражами 6.3 Плаваючі платформи 6.4 Пристрої, занурені у воду 6.5 Трампліни	
7	Атракціони для дітей (переважно без механічних приводів) - обладнання, на якому діти та підлітки можуть грати і розважатися	7.1 Гойдалки, каруселі 7.2 Горки, стінки, сходи 7.3 Дитячі ігрові комплекси різного типу 7.4 «Сухі» басейни (з кульками)	
8	Допоміжні пристрої атракціонів, використовувани разом з атракціонами і створюють механічні ризики	8.1 Декорації та елементи оформлення, ілюмінації. 8.2 Намети, намети, навіси, огорожі тощо 8.3 Рекламні стійки, захисні екрани і т.п. 8.4 Кіоски, павільйони, каси	

Рис. 5. Види і основні типи атракціонів та їх допоміжних пристроїв.

Отже, процес розвитку атракціонів у парках розваг відбувався за двома основними принципами: видовищності та дії. На розвиток та формування атракціонів у розважальних парках вплинув технічний прогрес на виробництві. Рекреаційні парки з розважальною функцією зростають з розвитком нових технологій у розважальній галузі, зокрема у створенні атракціонів нового

покоління. Нові соціально-економічні процеси в суспільстві викликають до життя і відповідні види споруд

Встановлено, що специфіка існуючих рекреаційних парків з розважальною функцією загалом залежить від інфраструктури зони активного відпочинку, а саме від найменування атракціонної техніки різного типу.

Використані джерела:

1. Крижановская Н.Я. Основы ландшафтного дизайна / Н.Я. Крижановская. – Харьков: ХГАГХ, издательство «Константа», 2002. – 216 с.
2. John Wiley & Sons, Inc. Illustrated History of Landscape Design. / John Wiley & Sons, Inc. Published simultaneously in Canada, 2010. – 275p.
3. Білоус В.І. Садово-паркове мистецтво: коротка історія розвитку та методи створення художніх садів / В.І. Білоус. – К.: Науковий світ, 2001. – 299 с.
4. Мироненко В.П. Особенности формирования системы ландшафтно-экологических пространств в крупнейших городах / В.П. Мироненко, Т.А. Поливанова. – Х., 2009. – (№ 51).
5. Alan Jay Christensen, Dictionary of landscape architecture and construction. / United States of America, 2005. – 159 p.

Аннотация

В статье рассмотрено процесс развития аттракционов в развлекательных парках. Осуществлен обзор видов и основных типов аттракционов и их вспомогательных частей.

Ключевые слова: развлекательные парки, аттракционы, принцип, рекреация, анализ, предметно-пространственная среда.

Abstract

The article deals with the development of amusement theme park. The survey of species and basic types of attractions and their assistive devices been made.

Key words: entertaining park, attractions, principle, recreation, analysis, object-spatial environment.